

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ser[m]ones de septe[m] viciis criminalib[us]
eoru[m]q[ue] remediis magistri Pauli Wan theosophi et
co[n]cionatoris Patauiensis eximii**

Wann, Paul

[Augsburg], 1517

VD16 W 1186

De cantu m[u]lie[rum] p[ro]uocatiuo ad luxuria[m]. Sermo. XCI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30065

Rūndē breuerter q̄ pñt; si sine scādalo bas apō se recinere valēt; alio nō. Unī apl's dī. s. ad Lō. viij. Si el ca scandalizet frēz meū: nō māduca bo carnē i eternū: ne scādalizē frēm meū. Roī gem⁹ ḡ dñm ut sua ḡia nos adiuuet; q̄tis per virā bonā t̄ exēplū p̄timoꝝ mereamur gauꝝ dia beatorum Amen.

De canētū ml̄iebz̄ puocatio ad luxuriā. Scrm̄o. xci.

Adīc iniquas virtū. Eccl̄. xlj. In pcc̄ dēlīb̄ finōi. audīt̄ q̄nta mala viri i currūt̄ ex iacuto ml̄iebz̄ aspectu; ex illaz collonq̄o; t̄ ex cay. sortio ml̄iebli testifōio; vīz gētilū. sc̄tōw. sexus ml̄iebz̄ / t̄ ex nāli iudicio rōmis. Nūc p̄n̄ videndū erit dealijs occāsionib̄ luxurie; vīz d̄ ml̄iebz̄ canētū; q̄ sīl̄ iſlāmat siue puocas viros ad libidinē. t̄ de canētū ml̄iebz̄ p̄culosissimo. q̄r ex his sīl̄ m̄lta p̄tā icurrūt̄ vīz ri; p̄f̄ q̄ dīc Sapiēs i thēate. A ml̄iere pcedit iniquas virtū. vbi s. Pro ḡa Ave ma. A muliere pcc̄. int. virtū. vbi s. Q̄ vīz h̄ sīl̄ q̄ iniquas virtū pcedat ex ml̄iere satis ostēlū ē i pcedētib̄ fmōlō de Adā. Sāsone. David. Salomōc. t̄ de plib̄ alijs viris secularib̄ t̄ sp̄ualib̄; mo religiosis. atēn̄ i p̄iculari nūc dīc p̄mo d̄ inīcītū canētū. Est q̄ q̄stio: ex q̄b̄ causis canētū mulieris sit puocatio luxurie in virtūs. Et Repondet breuerter q̄ ex q̄tuor: quia

Mēcē virilē vulnerat
Lane⁹ ml̄iebz̄ Mēcē effeminaꝝ t̄ eneruac
Inane gaudiū excītāt.

Malos mores generat

Pro ml̄iebz̄ canētū mēcē virilē vulnerat. Ibj̄ li⁹ līlitudinē ponit Isid. xij. Ezym. c. i. q̄ cerui i armenia dilectant̄ i dulcedie voc̄; t̄ sibiliū fistulaz admirant̄; t̄ erecti aurib̄ atēdūt̄. Et iō de Br̄ist. i. li. d̄ aiali. t̄ ponit̄ ēt̄ i. p̄p̄. rez. q̄ cerui isto mō venient̄. Nā vñ venatoꝝ sibilat̄; t̄ ceruius i cātu delectat̄ t̄ ip̄. s̄eq̄. t̄ interi ali⁹ eum cī venabulo erabit̄; vel sagittis ipette t̄ occidit̄. Sic t̄ fac̄ diabol⁹ q̄ cātu ml̄iebz̄ excītāt ad capiendū vīz. q̄ ille⁹ vulnerib̄ illiciti amoris sanciat̄ cedar. q̄ ral̄ amor ve de Isid. xi. Ezym. vole⁹ t̄ vulnerat̄. Volar vt sagitta penata. vulnērat fīm q̄ d̄ se ait Pāphib⁹. Vulneror t̄ clausū poro sub pectore celū. Et iō sīcē aucep̄ pōte autē canorā domesticā i cauea iux̄ retia; q̄ dulci sibilo alias aduocat̄; t̄ sīcē illaquaꝝ t̄ morti aptat̄. Sic diabol⁹ aucep̄ astutissim⁹ ml̄iere aliquā dulciē contātē iux̄ bonū vīz ordīat̄; ve i suū rete p̄ hāc cā trahat̄. t̄ sagittis illicite cogitatōis siue delectatōis occidat̄; q̄ ait sap̄es puer. vñ d̄ meretrice; q̄ blādīcēs labiōp̄. suoz̄. tūuenēp̄ erat̄; q̄ cā vt agn⁹ laſciūiēs secut̄ fuit; nesciēt̄ q̄ ad vincula traheret̄; donec sagitta trāffixit iēcūr ei⁹; t̄ veltū ausi festinavit ad laqueū.

Scđo cāt̄ ml̄iebz̄ mēcē effeminaꝝ t̄ eneruac.

Nā canētū ml̄iebz̄ sua suauitate mēcē vīrlē emollit̄; t̄ in illeceb̄a carnis trahit̄ t̄ effeminaꝝ. Unī Qui. d̄ arre. Eneruac aīos cithare cāt̄ulq̄ lyre. Nec b̄ d̄ iudicari mirabile. q̄r sīcē d̄ Isid. ij. Ezym. Lāt̄ t̄ musica: bestias t̄ sp̄ētēs t̄ volūc̄es arq̄ delphinos ad audiētū sue modulatiōnis puocat̄. M̄lto maḡ hoc fac̄ vox iditūdūt̄ cīndē speciei; q̄r sīle cōgaudet̄ suo sīl̄. t̄ p̄serī vox ml̄iebz̄ respectu viri; ad quā idē a nā iclina tūs existit̄. Et iō Qui. d̄ arte amādi doc̄ puelas discere cāt̄u si cupiat̄ trahere p̄ se ml̄iebz̄ dinē amāciū dī. Res è blāda canoz̄; discat̄ cāt̄u repuelle. Pro facie ml̄iebz̄ vox sua lena fuit. Ec̄ b̄ p̄bat̄ q̄ tres historias. Pr̄io p̄ Orpheūt̄ suo cāt̄u saja mollit̄. q̄ arrionēt̄ q̄ delphini d̄ mārit̄ ad se saluādū cāt̄u mouit̄. t̄ p̄ amphionēt̄ q̄ muros rupeſ suo carniſ p̄iūxit̄. d̄ q̄b̄ sic ait̄. Nec p̄lerc̄z d̄ extra cithāra renuisse sinistra. De arriōē è hec historia. Delphini eī ve de Solin⁹ a musica mulcēt̄; z gaudet̄ cāt̄ib̄ tibiaz̄. t̄ vbi⁹ cūq̄ è simpbōia ibi gregib̄ aduētāt̄. Arriōē ait̄ ve de Agelli⁹ li. noctū articaz̄. t̄ b̄ i Spec̄. bi. Exēplū sto. li. ii. c. cix. fuit fidicē p̄tissim⁹; t̄ perādīt̄ de arriōē reḡ corib̄ familiarissim⁹. diues valde. Hic a sicilia redit̄ q̄sī amicītēs t̄ maḡ p̄itos sībi nautes elegit̄. hi nauī i altū. piecra; pecunie cupidi; q̄sīl̄ babuērūt̄ d̄ necādo arriōē. Ille iō tellecto facinōze oīa sua d̄dit̄; p̄ita em̄ ve sibi do narēt̄ orauit̄. Et cū eū exaudire x̄tēnēt̄; ab cīs obtinuit̄ ve aī morē se meliorib̄ vestib̄ iduēt̄; t̄ carniſ i sui i solatōez cancer. Lū iō carmē voce sublatissima q̄d̄ d̄ archibū x̄tēnēt̄ cī fidib̄ t̄ ornātū; rādē sī i mari sīcēt̄. Et ecce pīu facin⁹; x̄tinuo delphin⁹ inē vndas adnatauit̄; t̄ i dorso sup̄ fluct⁹ educeo; icolumē illū t̄ ornātu t̄ corpētēnax cūxerit̄. Arriōē corib̄ vēt̄; rem sīcē acciderat narrāvit̄. rex min⁹ credidit. naūtas q̄d̄ d̄ arriōē i ill̄ loc̄ vñ venerat̄ audītēt̄ bis simulans infrogauit̄. Illi eū i ḡa t̄ pecūia florēt̄ rūderet̄. inf̄ coz̄. b̄ba arrion cū fidib̄ t̄ ornātu suo corā sīcēt̄. Hec ibi. Ecce quō cāt̄ emollit̄ bestias t̄ pisces t̄. q̄nto maḡ mēcē būanas. Imo t̄ se cāt̄u cāt̄u ml̄iebz̄ viros cīf̄. Exēplū femīat̄ t̄ emollit̄; vt ad magnā pauprāt̄ t̄ rez̄. tp̄alū p̄uārōez cos p̄ducat̄. In cur⁹ signū fin⁹ gūn̄ a poēt̄res syrene fuisse; ex p̄e h̄gīc̄s t̄ ex p̄e volūc̄es; alas t̄ vngulas galliacos bñt̄. tres q̄z vna voce; alfa tibia; tēla lyra canebat̄. q̄ ille⁹ lecēos naufragēs sui cāt̄ dulcedie i naufragiū deducebat̄; ve de Isid. xi. Ezym. c. iij. Ira ei dulcī i mari canebat̄ q̄ hoīes i nauib̄ dormire faciebat̄. q̄sī dormītēs postea necabat̄. oēloꝝ qui eas audiēbat̄ piela naufragiū icurrebat̄. Sol⁹ vītēs i nauī religat̄ eas vides sine piela cum socijs p̄rāsijs; aurib̄ ne eas audītēt̄ obēurat̄. Syrene dō vīse fūet̄ mortuī; vt de Fulgēt̄. Lāt̄ mu mēcē hoīes attractib̄; attractos eis adhērere et statē idū laute expēdere fac̄; z sic egestat̄ iduēt̄; ve expōit̄ statē idū Isid. vbi s. di. Syrene km̄ hītēt̄ fūerūt̄ mēcē, cī

De cātu prouocatiuo mulierū

trices: q̄ erātētes duebant ad egestatē. His fabule sūc ficee d̄ naufragio i mari t̄ flutrib: q̄ flutē venerē creaueit. i. ex b̄uore oris ven⁹. tō volatiles fingu⁹. q̄ mēres amātiū celerē p̄ meāt: vt de fugē. Et tō vnglās t̄ pedea gallin⁹ naccos seu vngulas galline h̄ie dicunt. q̄ libis dinis affect⁹ oia q̄bz spargit. i. sīc gallina vn⁹ gulis grana excedit t̄ dispigit: ita amore ml̄ie⁹ rū infatuat⁹ subam suā dissipat t̄ cōsumit. sīc saluacor exēplū de filio pdigo posuit: q̄ subaz suā luxuriose viuēdo sp̄ist. Lc. xv. ¶ Terc⁹ iō cane⁹ ml̄ie⁹ inane gaudiū excitat. Nālitter em⁹ musica t̄ māxi⁹ ml̄ie⁹ cane⁹ subtilez t̄ orei ficiāt⁹ frāct⁹ t̄ formac⁹ est gaudi⁹ excitat⁹. Musica em⁹ nālitter delectat: vt ostēdit Brist. in pblematib. Lui⁹ signū dīc esse: q̄ pueri cū mor fuerint nati gaudet caneu⁹ p̄ter musicaz sibi nālitter indicat. Amia em⁹ mag⁹ vel māxi⁹ ad siluetū numeri soni p̄stitura ē. vt p̄z p̄ Damase. in ampho⁹. Et tō p̄mo d̄ regimē lant⁹ tis dī: q̄ pueri familiaritē sūr ad musicā disponisti. Nā q̄sdam moe⁹ t̄ gest⁹ saltuosos i armonia ostēdūt t̄ delectant. q̄re nūrericē i diuītiose modis caneu⁹ et motu⁹ q̄busdā. cū hi crīstant t̄ plorāt ipoz anios demulcēt: q̄escere facien⁹ t̄s t̄ gaudere. Nā tri⁹ modis pueri solant⁹. pueri tri⁹ sc̄ positiōe māmilla⁹ ad os: melodia vocis: et p̄l̄r cōsōlō motu. Hec Paduan⁹ i cōmēto Bristo. 2. viij. Polis. vbi ostēdit musicā esse delectabilē t̄ ion cundā oīb̄ eratib⁹ t̄ morib⁹. Et b̄ p̄bar refiōn nio anēq̄ p̄ Utricen⁹ t̄ Homer. Tale aut̄ ināne gaudi⁹ q̄b̄ recipit ex caneu⁹: est puocat⁹ uū ad motu⁹ carnis. q̄ cū cane⁹ mulier ad gaudi⁹ incitat: mox ad illūtā venerē corp⁹ exicit ut ostēdit Qui. i. de arte amā. vbi ait. Mēs est ap̄a capi tūc cū letissima rex. Ut seges ipigui luxuriabit humo rē. Venerē em⁹ exercitū viñ defans leticie signū. sīc dixit sp̄istēt̄ Sap. ii. Coronem⁹ nos rosis anq̄ marcescat. nulluz p̄cū sit q̄d nō pr̄tēat luxuria nřa. vbiq̄ relin⁹ q̄m⁹ sig⁹ leticie nře. Et em⁹ ml̄ier dissolutā cantione t̄ carnalia resonāce psonar: voluptati ope rā daret laqueū iuuēntib⁹ par: q̄ i p̄cipiēt⁹ lux⁹ ducat t̄ ad modū lyrenay p̄dicat⁹: d̄ q̄b̄ phisolog⁹ narrat. q̄ sūc pisces marini i specie ml̄ie⁹ br̄i: q̄ dulci cātēna boies decipiūt. d̄ q̄b̄ dicit̄ Esa. xiiij. Rñdebut ibi v̄lule i edib⁹ suis: t̄ syre ne i delub⁹ voluppear. Ulule vt d̄ Hugo ibi dē i postilla: se aues magnitudis couinēma⁹ cul⁹ ostro fixe i palude stridet horredē. Sic t̄s cātērrices affigūt rost⁹ i palude q̄n̄ cātāt cātēcū luxurie. Paludis ei noīe fetoz luxurie intelligit. Un̄ i li. de naeūs rex bz de lacu boerie. de q̄ q̄b̄ berit ardēt iardēscit libidinē. Et delubra svrene i delub⁹ voluppear. Delubra sūr idolo⁹ tēpla. Et sīc i tēplis cane⁹ ecclastic⁹ puocat ad denotōz. ita i choreis cane⁹ ml̄ie⁹ puocat ad dissolutōz. Et sīc cātu ml̄ier ad luxur⁹ puocat maros: ita cātu viroz ad veterē icitanē ml̄ieres. Recitat Amb̄ i b̄xa. d̄ oge q̄n̄ diei.

D Inane
gaudiu⁹
excitat

Elegantria pulcritudinis
Uidelicer Vigor fortitudinis
Suauitas vocis

C Pulcritudo ei iuuēnt̄ alienē p̄dā libidinē aut p̄donē effēt castitatis. Fortitudo audaciam īgerit. Audacia v̄o ad iurias cōmitēdas ipel lit. bi v̄o q̄ v̄o amēnitate p̄minēt laſciāt̄ modest⁹: ludicra p̄ficiūt: t̄ tocofa seris anſponit. Hec v̄o. Uoc⁹ em⁹ suauitas cōit̄ se ad illūtā descerit. Un̄ Sen. i. li. declama. ait. q̄ he in se raro coēt̄. i. p̄cordat̄: vt eadē vox sic dulc̄ t̄ so v̄oſ ſuſ ſida. Idē ostēdit Heliad̄. zbi i Spec. di. Ait̄ ſuſ ad il physici. Nihil poterit⁹ ad enervandū aim q̄le tēcita deſ ſi dīz d̄ ſaule arreptitio: t̄ David citharista. q̄ Eēpli⁹ v̄ez ſaul meli⁹ hebat q̄n̄ dauid pſallebat. i. Re gū. xviii. In hui⁹ argumētū ſuſ p̄baſoz acci de p̄q̄ difficile iuent̄ alioſ leuit̄ v̄oſ t̄ vice gra

nis. Quis per cū vocē lenitas consideret carissimā: vīte
guitas placitū. vidi iſinitos: b̄ ē nō tot qn ples:
tā viros qz femīas tāre vīte peior: qnto vōcis
melior. Et exēplificat d̄ Nero di. Refert sue
tōni d̄ vīta cesar. q̄ nero adeo dilectabat s̄ cā
rādo: vt nec repērīo tremorū anī cancāre desī
st̄et q̄schoa ea finire. i. q̄ p̄t̄ t̄remotū subi
tū nō cessauit a cātu qn finire id qd̄ incepereat.

Refert et cū mletoīe supinū solere facere et
peccōri suo lāminā plūbeā supponere: cā vīc
vōch̄ seruāde. et abſtineā a pomis et a cibis ol
faciētib. Ecce inq̄ īuenīm̄ boīem vōch̄ blān
dissime et vīte pessime. Hec ille Hic eriā valde
vīte luxurios: sic cācōres cōiter solēt facere.

Sūn z Boetii vocat eū neronē leuiēt luxurie.
Lārmu li. iij. mīcro. iiiij. Ex p̄missū seq̄t q̄ cantū mu
lierū cor liez cor viri mlt̄i imueat. Nā vt oñdīe Arist
vīt̄ īmu viii. Polit. et alī mutant fīm aiam audītēs me
lodias. Videū cū ples viriles hoīes i cantu
lachrymāres et flētes. Sīc de brō Aug. leḡt in
li. sef. q̄ eccl̄ie vōcib. v̄hēment̄ affect̄. Alij
os reddit̄ cāneō cōpassiuos. Uñ d̄ qdā rege cru
deli leḡt: q̄ cū p̄ tribunali sedēt cācōres an se
ordianie: q̄ fīm tonū psallerēt et sic eū ad miseri
cordiā flecterēt et vīt̄ iusticiā cū misēdia t̄p̄teret.
Nā fīm Ar. viii. Polit. ex cātu et melodia sedi
toni efficiūt hoīes plāciūt. Ex melodia qnē ro
ni efficiūt miseraciūt et cōpassiuos. ex melodia p̄
mī/ostāces et firmi. ex melodia tertij/raptiū.
Sic ḡ cāt̄ alios fāc̄ iratos: sic de cīo tono h̄z.
et de clāgōre forti cubaz. De quibz ait Istd. iij.
Ecym. q̄ i pl̄ibz tubē p̄cēt pugnēes accēdit. Et
qnē v̄hēment̄ fuerit clāgor tāto sit ad certa
mē animū fortior. Alij vō p̄ melodia ex furētib
bus fūt̄ mīces. sic p̄z d̄ Saule vbi s. i. Reg.
xviij. q̄ meliō habuit David cībarā tangētē.
Sic et Ar. viii. Polit. d̄t. q̄ vidēm̄ alijs qnē
vīt̄ ī melodijs sac̄. i. q̄b vīt̄ sūt̄ antīq̄ ī vēne
ratiōe deop̄. d̄ trascērib̄ qnē ad aiam restitu
tos et facēos māsueros. Ex q̄b cēlūd̄ et cīli
bet fugiēdū ē audire cantū mlt̄ez ad se nō prē
nētū rāḡ occasionē luxurie: iñ illō Amos. v.
Ausfer a me eumultū carminū tuoz: cātīca ly
re tue nō audiā. Hec d̄ mlt̄ez cātu quō dat oc
caſtōne luxurie. In fīmō seq̄ne dīas d̄ mlt̄erū
racēu. Inuocem̄ ḡ oipōtēt dei gram et miseri
cordia: vt nos custodiat et dirigat ad fugiēndū
bas et q̄sc̄os; alias luxurie occasiōes: ne pl̄us
kurtā pdam̄ vīt̄ p̄ceuam̄.

Cōe cātu mlt̄ez q̄ piculosus est
vīro. Sermo. xcii.

Adit inq̄. vīti. Eccl. xlj. In p̄cedē
ci fīmō audīt̄ pl̄a d̄ cātu mlt̄ez: q̄
piculosus sit vīro audire mlt̄erē alienā cancāre
q̄p̄t̄ q̄cūo causas p̄ncipales ibi cācas et silē
dīes et exēpla ad b̄ pl̄imas. Nūc q̄n̄ vidēndū

erit q̄p̄t̄ piculosus sit vīro tāceō mlt̄erē: a q̄ iux̄ tē
ma p̄cedit iniq̄ras vīti. Pro ḡf̄ Ave ma. **B**
ml̄iere p̄ce. inq̄. vīti. vbi s. Līrīa v̄bathē
mas ē hec q̄stio siue dubitatio: i q̄ stabit corus
fīmo. Ex q̄b cauf̄ tāceō mlt̄erē sit vīro piculosus
Et breuiter dicēdū est. q̄ vīro piculosus est tāq
ceus mlt̄erē p̄pter plura

Ut glādiō mētē vīti penetraē
Ut vītīa corp̄ ignit et iſlāmac
Tāceō mlt̄erē Ut pīr corp̄ coinq̄nat
ris ē piculosus Ut manū pulcros bñ redolētēs
sus: quia flores defedat

Ut terra vīres vēner̄ roboraē

Ut malleō dura q̄q̄ mollificat
P̄t̄io tāceō mlt̄erē ē mlt̄erē nocivū et piculosus
q̄ vī glādiō mētē hoīis penetrat. Nā vt deduc
Hugo d̄ clau. aic. Impudicitia tribū generib
armoz hoīem aggredit: celis/basta/ et glādiō.
Cēlis. s. ocloz et ipudicti aspec̄. basta blādelo
curiōs et affaē: quibz vulnerat lōge posicōs et
distantes. s̄z fēto iperit glādio carnal̄ p̄ceō. De
bis tribū generibz armoz dīt̄ s. ser. lxxix. f.

Iste tāceō ē glādiō flāmē. Ben. iij. igne luxurie tāceō mū
lītīa penetrat̄. Utī Hiero. Glādiō flāmē lier̄ glā
est spēs mlt̄erē vulnerās et destruēs oīa. sic i p̄. dī. flāmē
sona luxurios d̄ Job. xv. Circundētē me. s. meus.
diabol̄ lanceis p̄ corrupcōis mlt̄itudinē. q̄uū
nerat̄ lōbos meos p̄ p̄sensū et delecerōe. effus
dit i frā vīseera mea p̄petratōe p̄t̄. scidit me
vulnerē sup vulnē p̄ peccādi p̄suetudinē et p̄t̄
nuationē. Iste glādiō figurat̄ bñ i basta q̄ Abū. **Note**

ner p̄cessit Asbel̄ i inguīe. ii. Reg. ii. Glādiō
em̄ i inguīe p̄cūt̄: q̄ illecebroso tācēt i inguīe
luxurie agitat̄. Hic glādiō vulnerat̄ q̄s omes
bīcīdōm̄ iōlētēs: iūtēs: scholares et
doctores: sacerdotes et scīlāres: monachos et
regularēs: vt oñdīe Lorba. de vīlīra. 2di. bñā.
dices. Hec. s. luxuria oēm eratē corrupcō. oēm
sexum p̄fundit̄. oēm ordinē soluit̄ et q̄dū puer
tit. Inuadit̄ ei senes et iūtēs: mares et femi
nas: prudētēs et simplices: supētēs et iōtētēs
et ad extremū etiā sacerdotes. Hec Lorbari.
Hic glādiō p̄cūt̄ iūtēs: q̄ totū suū studiū
dāt luxurie. canēat̄/saltāt̄/capillōs crispāt̄/vo
cē extenuat̄: societibz se puellaz associat̄: et oī
q̄ p̄t̄ mō aut scīt̄ ad executōe: siue carnal̄ vo
luptat̄ laborat̄. Hic figurant̄ in pueris Job de
q̄b d̄ eiusdē. p̄mo ca. Pueros p̄cessit̄ glādiō.
Nec solū pueros et iūtēs iste glādiō ferit̄. s̄z
et q̄n̄ senes i mītīmontō positos: q̄ n̄ p̄cēt vī
rīb̄ suis alīas accēdit̄. Et qd̄ apl̄. Nec par
et sacerdotes. q̄ vī d̄ Lorbari vbi s. venerē
noce ap̄leccunt̄: et mane v̄gīnē amplexant̄. Et
subiūgit̄. Noce filiā vēner̄ agitat̄ in cubili: et
mane filiū v̄gis offerit̄ i aleari. Hic glādiō in
p̄ncipio ē splēdīt̄ et ad habēdū amen̄. s̄z i no
uissimo cruent̄: corporis et aie p̄supriū. fīm illō
puer. v. Faū distillāt̄ labia mererr̄: et nitid̄
oleo guttur eī. nouissima at illī sic absintibū
et acuta sic glādiō biceps. **S**co tāceō mlt̄erē

L 2